

Quan les cooperatives cooperen

Els projectes de la Xarxa de Restauració Cooperativa i l'economat d'Olot mostren com la intercooperació pot ser una eina de transformació de l'economia

Ferran Martínez (Caus de Mura) servint el dinar de la XAREC a la Fira Litoral | Josep Comajoan

Després d'una trobada el juny de l'any passat a Olot per debatre sobre les opcions de consum conscient i agroecològic que existeixen a la Garrotxa, més de 70 persones es van tornar a trobar a la tardor amb la idea de començar a construir un economat cooperatiu a la comarca. Des de llavors, i amb el suport i acompanyament de les cooperatives Arran de Terra (<https://www.arrandeterra.org/>) i Resilience Earth (<http://resilience.earth/>), treballen per fer real aquest supermercat, en el marc del Cercle Garrotxa Ripollès (<https://www.cerclegr.org/>) de l'Ateneu Cooperatiu Terres Gironines (<http://ateneucoopgi.org/>).

[noitext]

L'economat d'Olot (<https://www.cerclegr.org/economat-garrotxa>) vol ser un ?espai de consum agroecològic i solidari, que faciliti l'accés a productes sans, ecològics i de proximitat a un preu just, a la vegada que contribueixi a fer viables els petits projectes de producció i transformació agroecològics?, diu Alba Danés, sòcia treballadora de Resilience Earth, la cooperativa que es cuida d'acompanyar i assessorar l'estructura de l'organització interna del futur supermercat cooperatiu i que aporta el rol ?d'enxarxament i arrelament amb el nucli antic de la ciutat d'Olot?, afegeix.

Presentacio del projecte de l'economat al Nuria Social, a Olot, el passat mes de febrer. Foto: Marc Planagumà

Tenint en compte les opcions de consum agroecològic de la Garrotxa, l'economat pretén "enfortir les actuals iniciatives de grups de consum a la comarca, tenint en compte les necessitats de diversos col·lectius i les oportunitats que ofereix el territori", diu Danés. De fet, Arran de Terra, la cooperativa que intercoopera amb Resilience Earth en aquest projecte, es dedica a promoure l'agroecologia i la sobirania alimentària sense perdre mai de vista el desenvolupament local. "Tenen un gran compromís per la transició cap a sistemes alimentaris i societats més justes i sostenibles", diu Danés, "i aporten el seu coneixement del sector agroecològic a la Garrotxa".

A banda d'enfortir la xarxa agroecològica de la comarca, el projecte també vol promoure el dret a l'alimentació sana a persones en risc d'exclusió social, però també crear ocupació en el marc de l'economia social i solidària. Intercoopera sí, pensar en la comunitat, també.

Presentació del projecte de l'economat al Nuria Social, a Olot, el passat mes de febrer. Foto: Marc Planagumà

Hi ha tantes maneres d'intercooperar com projectes que hi treballen. ¿La intercooperació és l'element fonamental per transformar l'economia?, diu Ivan Miró, investigador en cooperativisme i membre del consell rector de la Federació de Cooperatives de Treball de Catalunya (<https://www.cooperativest treball.coop/>), ¿si una cooperativa actua sola s'haurà d'adaptar a l'hegemonia econòmica i això li afectarà. Per transformar les relacions econòmiques cal crear un mercat social?, afegeix.

¿La intercooperació pot anar des de comprar-se mútuament fins a crear estructures compartides i mancomunades?, diu Miró. La Xarxa de Restauració i Cultura Cooperativa (XAREC) (<https://www.xarec.coop/>) també ho té clar. L'any 2013, una vintena de cooperatives i entitats de l'economia social i solidària dedicades a la restauració es van unir en una xarxa de restauració i cultura cooperativa per posar en comú els valors i les necessitats de tots els projectes associats i coordinar les accions que fessin possible compartir les pràctiques i les experteses generades de cada projecte i dotar-les d'eines de gestió, compres, formació, comunicació i comercialització comunes.

L'any 2018 es va reforçar el projecte inicial després de ser elegit per la Generalitat com un dels Projectes Singulars de foment de l'economia social i solidària al territori (<http://aracoop.coop/projectes-singulars/>), i va esdevenir una cooperativa de serveis que, a més, com a novetat, incorpora projectes de turisme socialment responsable.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=EavAFWo82mQ>

¿L'hostaleria i el turisme són sectors molt castigats. Es va detectar que, si ens fèiem suport mutu, podríem consolidar projectes que si no probablement haurien hagut de tancar?. És el que diu Anna Abellan, sòcia treballadora del restaurant cooperatiu La Sargantana, de Badalona (<https://www.lasargantana.org/>), i ara també sòcia de la cooperativa de serveis XAREC.

Una de les sòcies de la XAREC servint el dinar a la Fira Litoral Foto: Josep Comajoan

La cooperativa s'ha constituït gràcies a les trobades que vam tenir amb el sector de l'hostaleria i de detectar què era el que realment necessitava?, diu Abellan. ?La intercooperació, per nosaltres, és crear una marca i un discurs compartit, que ens permet ajuntar-nos en una caixa de regal o tenir una cervesa pròpia que ens identifica com a projecte?, afegeix. Però no només això, la XAREC s'ocupa de l'oferta gastronòmica de la Fira Litoral (<http://literalbcn.cat/index.php>) i de la Fira de l'Economia Solidària de Catalunya (FESC) (<http://fesc.xes.cat/>), i també fa ús de la intercooperació en aspectes com la formació professionalitzadora, protocols, proveïdors i fins i tot una intranet que permet compartir eines per ajudar en la gestió del dia a dia.

Però l'economia social i solidària no és nova, i el valor de la intercooperació, tampoc. De fet, Catalunya és, històricament, el seu bressol del sud d'Europa. A mitjan segle XIX ja van aparèixer les primeres cooperatives de consum i de producció per afrontar les necessitats de les classes populars catalanes. Durant el segle XX les mutualitats van assegurar la previsió social de gran part de la societat i experiències com les cooperatives agrícoles o els ateneus són fórmules associatives amb llarg recorregut històric al Principat.

Cervesa de la XAREC, fruit de la intercooperació dels diversos projectes que en formen part, entre els quals La Fàbrica Capfoguer, de Santa Coloma. Foto: Sara Blázquez

¿El cooperativisme posa les bases d'una altra economia que fuig de l'economia que va generar la Segona Guerra Mundial, per això l'internacionalisme és molt potent?, diu Miró. Així, el reconeixement institucional i legal de l'economia social i solidària va arribar a Catalunya sobretot amb l'aprovació de la llei de bases de cooperació de 1934, un dels articulats pioners en la història jurídica europea.

La llei ja incloïa la diversitat associativa del moviment cooperatiu, és a dir, cooperatives, mutualitats, sindicats agrícoles, regits sota els principis de Rochdale, propis de l'Aliança Cooperativa Internacional, que va tenir participació de cooperativistes catalans des de 1902 i a la qual la Federació de Cooperatives de Catalunya es va adherir el 1923.

El Parlament buscava democratitzar l'economia del país, fer prevaldre el factor humà per sobre de l'econòmic, i potenciar les formes de propietat social i col·lectiva dels mitjans de producció, consum, distribució i estalvi, per sobre de les relacions econòmiques basades en la propietat individual, el lucre, l'explotació o l'acumulació privada de capital. ¿La mercantilització empeny a trencar els vincles amb la comunitat, però les cooperatives han de fer un esforç per recordar d'allà on venen i mantenir aquests valors compartits és una eina per continuar fent activitat?, diu Miró.

La XAREC es fa càrrec de l'oferta gastronòmica de la Fira Litoral i de la FESC. Foto: Josep Comajoan

És per això que totes les cooperatives del món comparteixen els mateixos principis cooperatius, llistats per l'Aliança Cooperativa Internacional (<https://www.ica.coop/es>) . És l'òrgan que uneix i representa el sector cooperatiu mundial i una de les organitzacions no governamentals més antigues, ja que es va fundar el 1895; i més grans, perquè representa més de mil milions de cooperativistes.

I és que les cooperatives no són només una forma jurídica, sinó una forma d'organització social de l'activitat econòmica. En els darrers anys nombroses entitats de l'economia social i solidària catalana aposten per anar més enllà del que apunten els set principis cooperatius, que fan referència a aspectes com l'adhesió voluntària, la gestió democràtica, la participació econòmica o l'autonomia, a banda de l'educació, la intercooperació i l'interès per la comunitat.

El restaurant Les Olles dels Caus de Mura forma part del grup motor de la XAREC. Foto: Sara Blázquez

S'estan ampliant aquests principis ?generant debats al voltant de l'equitat de gènere o l'economia feminista, l'antiracisme o la necessitat d'evitar la discriminació per raons d'origen o de raça i al voltant de la qüestió ambiental i ecològica?, diu Miró, ?s'estan enriquint des de la necessària autocrítica?.

Exemples com el del futur economat d'Olot o la xarxa de restauració XAREC treballen des de la intercooperació, però també pel desenvolupament sostenible de les seves comunitats. Precisament aquest tipus de projectes són els que vol potenciar la Federació de Cooperatives de Treball. El seu consell rector ha decidit impulsar la intercooperació al territori, treballant en xarxa amb els ateneus cooperatius. ?Volem impulsar ecosistemes cooperatius locals, però també obrir el debat de la intercooperació sectorial?, diu Miró, que avança que a finals d'any es faran trobades entre cooperatives del sector de la transició energètica i del sector cultural.